

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Secundus In Octo Libros Physicorum Aristotelis

Crespin, François

Bruxellæ, 1652

VIII. Per quid continentur Partes continui permanentis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95369)

cxix. Instabis perfectè sphaericum tangit planum in puncto formaliter, ergo, &c. Probatur assumptum, quia foramen, quod ille contactus facit in aëre, est formaliter indivisibile; nam alioqui, si esset formaliter divisibile, jam tangerent se in parte formaliter divisibili, contra solutionem datam.

cxix. Respondeo negando assumptum: ad ejus probationem, Respondeo supponi falsum, videlicet, quod contactus ille faciat foramen in aëre, cum tamen relinquat partium aëris contactum similem illi, quo perfectè sphaericum & planum se contingunt; quod ita manifestum sit globus in quatuor cuneos à te mente divisus, quorum primus sit A. secundus B. tertius C. quartus D.

cuneus A. cuneus B. & cuneus C. cuneus D. sine medio, seu immediatè, contingit; loco cuneorum A. & B. pone partes aëris, videbis quod se contingunt immediatè cunei C. & D.

sine foramine in aëre; an autem illo casu partes aëris adhuc sint futuræ continuæ, an contiguæ tantum? patebit ex dubio sequenti. Ex his dic, Aristotelem quando dicit ea se tangere, quorum extrema sunt simul, agere de similitudine negativa, seu non distantia; non verò de positiva, seu penetrationis; cum autem docet locum esse æqualem locato, agit de continentia; non verò de commensuratione loci & locati.

cxix. Vergebis, lumen est in superficie corporis opaci; sed non est in superficie æquivalente, ergo formaliter.

cxix. Respondeo propter hoc argumentum fortè dicendum omne corpus opacum esse aliquotusque diaphanum; sed in parte tam parva ut sensus eam esse diaphanam non videat, ut notant nonnulli Optici, per quod distinguunt à diaphano; vel dic lumen non esse nisi in ultima superficie aëris corpori opaco immediatè; per ultimam tamen superficiem non intelliges aliquid indivisibile; sed partem divisibilem quatenus habet negationem ulterioris extensionis, vel indivisibiliter sumptam modo supra dicto.

DUBIUM VIII.

Per quid continentur Partes continui permanentis.

cxix. Non facilius dicitur quid continuatio continui, quam quid ipsum continuum; communiter asserunt authores continui partes continuari modo unionis à partibus realiter distincto: verum illi authores inter se dissident: nam aliqui pro toto continuo unicum modum continuationis admittunt; aliqui plures & tot, quot sunt in isto continuo partes naturaliter indivisibiles: alii denique, tot unionibus indivisibilibus continuari, quot sunt absolute partes. Contra quos fit

RESOLUTIO I.

cxix. Ico 1°. partes continui non continentur unico modo continuationis.

cxix. Probatur, quia de essentia istius mo-

di esset continuare omnes partes istius continui, ita, ut parte adjecta, vel adempta, necessario desineret: unde licet sit divisibilis formaliter in quantum eductus de subiecto divisibili, & partes divisibiles uniens, dicitur tamen à suis autoribus indivisibilis, in quantum remanens, nec pauciores, nec plures partes, potest unire, quam totius illius continui, subsumo.

cxix. Sed hinc sequitur grave absurdum, ergo, &c. Probatur minor, quia sequitur aërem, Oceanum, &c. totum continuè intrinsecè mutari: quia aër continuè secundum aliquam partem convertitur in substantiam viventis & aliorum corporum: aqua verò Oceani per continuas exhalationes in aërem: unde continuè aliquid illis adimitur: ac proinde continuè modus ille unicus continuationis ipsius intrinsecè mutatur: sed illud est magnum absurdum: quis enim crederet minimam partem aquæ demptam propè Ostendam, mutari intrinsecè totum mare propè Brasiliam? ergo, &c.

RESOLUTIO II.

cxix. Ico 2°. partes continui non continentur per plures modos continuationis, ita v.g. ut decem partes aliquotæ habeant unum modum: alia decem alium. & sic de cæteris.

cxix. Probatur quia id aliquid de eodem absurdo participat, ut consideranti patebit, ergo, &c.

RESOLUTIO III.

cxix. Ico 3°. partes continui non continentur per tot modos continuationis, quot sunt in isto continuo partes naturaliter indivisibiles.

cxix. Probatur, quia, vel illæ continuationes essent actualis unio ad unionem, vel non? si non, ergo inter se deberent uniri per aliam unionem, & sic, 1°. multiplicarentur uniones sine necessitate, 2°. daretur unio ad unionem: si sic ergo non poterit, una continuatio cessare remanente alia, ac proinde hæc conclusio incurrit totum absurdum primæ Resolutionis.

cxix. Dices sufficienter uniri inter se per unionem partium naturaliter indivisibilium ad invicem.

cxix. Sed contra 1°. non sufficienter extenduntur per extensionem partium naturaliter indivisibilium; sed extenduntur per extensionem entitativam propriam, licet accommodatam extensioni propriæ partium; ergo nec sufficienter ununtur inter se, &c.

cxix. Contra 2°. saltem partes sunt indifferentes, ut inter se continentur; unde inter partes multiplicabuntur uniones sine necessitate.

cxix. Contra 3°. quidquid sit de unione continuationum inter se, aut partium naturaliter indivisibilium continuationum: peto an illa unio media sit futura divisibilis, an indivisibilis? non primum, quia faceret extensionem inter partes, ac proinde partes continui non essent immediatè sibi invicem: non etiam secundum, quia cum non sit potior ratio, cur potius in una parte foret, quam in alia, in utraque parte esse deberet, ac proinde in duobus partium locis; intelligi autem non potest, quomodo 1°. aliquid indivisibile corporeum naturaliter sit in duobus locis: 2°. quomodo aliquid entitativè indivisibile subiectetur in subiecto divisibili.

RESOLUTIO IV.

CXLVII. **D**ico 4°. partes continui non etiam continuantur per tot uniones indivisibiles, quot sunt absolute in isto continuo partes.

CXLIX. Probatur primo quia ex illa sententia evidenter sequitur omnes partes continui se penetrare naturaliter, & non facere extensionem; quod est contra omnem sensum & oculum, ergo, &c. Probatur sequela, quia quæcumque uniuntur debent esse in eodem loco cum unione materiali indivisibili, per quam uniuntur, ergo & inter se; Probatur consequentia; quia quæcumque sunt in eodem loco cum tertio materiali indivisibili, sunt in eodem loco inter se.

CL. Dices nequidem per Deum posse assignari in quo præcisè illæ uniones recipiantur, & quas præcisè partes uniant, ut ait Hurtadus.

CLI. Sed contra 1°. etsi nulla pars determinata & aliquota assignari possit in qua recipiatur unio; assignari tamen potest aliqua indeterminata & proportionalis, id est minor & minor in infinitum; vel ut alii, aliqua divisibilis indivisibiliter sumpta; illa autem & simul alia talis, erit penetrata cum unione, & consequenter etiam inter se.

CLII. Contra 2°. & efficacius: *indivisibile v. g. punctum* (ut tu ipse contra Zenoniitas argumentaris) *additum indivisibili*, imò & divisibili, *non facit majus*, quia illud penetrat, si illud tangat; ergo & utraque pars cum illa unione (sive hæc in illis sit inhærens, sive adhærens tantum; quia semper debet illas tangere ut uniat) erit penetrata, ac per consequens inter se in loco indivisibili unionis.

CLIII. Probatur 2°. quia illa unio debet esse in altera parte, vel in utraque; sed non est potior ratio, cur in una potius sit, quam in alia; ergo in utraque esse debet; quod etiam dici non potest, quia alioqui deberet esse in duobus locis, ut Resolutione tertia dictum est, ergo, &c.

CLIV. Probatur 3°. partes continui se habent ad continuationes, sive uniones omnes collectivè, tanquam causæ ad effectus, subjecta ad formas, &c. hoc positò, sic argumentor; vel ut subjecta istarum unionum involvunt aliquam unionem, vel non? si non, ergo sunt pura indivisibilia mathematica, ut patet: si sic, ergo frustra sunt illæ uniones; quia jam illæ partes ut subjecta sunt unitæ, sive habent uniones; deinde involvunt illam unionem accidentaliter, vel essentialiter? si accidentaliter, poterit à Deo separari, & illa separatà, continuum erit realiter indivisibile; imò, sive possit, sive non possit à Deo separari, saltem continuum essentialiter erit pura indivisibilia; quia nullam unionem essentialiter includit, quod non admittent; si essentialiter, vel generatur, vel creatur, quidquid dixeris est absurdum: si generatur, generatur & materia prima; quia illud generatur, cuius unio inter partes generatur, ut patet; nam homo ideo ex communi sensu dicitur generari, quia inter partes ipsius unio generatur: si creatur, ergo nutritio hominis, scissio carnis, augmentatio aquæ maris, diminutio fontis, est supernaturalis, quia involvit, vel creationem unionis, vel annihilationem; unio autem est de essentia continui talis v. g. septipedalis: deinde si una unio continui creetur, cum illa, quæ est de essentia continui sit indeterminata, creatur & alia, alioqui fieri posset, quòd illa, quæ

generatur sit de essentia continui, quòd datò sequitur quòd materia generetur ut supra dictum est. Hæc etiam probatio habet vim contra continuationes, de quibus Resolutione 1^a, 2^a, & 3^a.

CLV. Confirmatur, quia illæ omnes uniones, de quibus Resolutione 1^a, 2^a, & 3^a, & hæc, sunt superflue, ut patebit ex Resolutione sequenti.

RESOLUTIO V.

CLVI. **D**ico 5°. partes continui continuantur seipsis immediate, non quidem aliqua continuatione Physicâ, sed morali tantum posita indistantiâ ab invicem, certâ proportionem & temperie dispositionum per modum connotati, sub qua proportionem & temperie communiter partes dicuntur continuæ. Ita Nominales, & recentiores nonnulli quòs tacito nomine impugnant PP. Telles, & Comptonus. Sed ante probationem.

Nota continuationem posse distinguere duplicem: unam Physicam, quæ formaliter sepe per entitatem Physicam à partibus realiter distinctam, quam quatuor primis Resolut. Disp. 6^a. dub. 1°. lib. 1°. rejecimus, & cui non multò ab similem agnovimus inter materiam & formam, sive inter partes compositi ex actu & potentia: aliam moralem, & est illa, quam habere dicuntur partes continui præcisè positis dictâ partium indistantiâ ab invicem, certâ proportionali temperie dispositionum per modum connotati: quæ autem & quanta esse debeat illa proportio & dispositionum temperies ad istam continuationem moralem, nec nos, nec ipsi determinare possunt; hoc tamen certum, illam requiri & sufficere, quâ posita, ab omnibus dicuntur partes de non continuis esse factæ Physicè continuæ. Hoc itaque notato.

CLVII. Probatur 1°. refutatione aliarum sententiarum, & superfluitate aliarum continuationum Physicarum, ergo, &c.

CLVIII. Probatur 2°. res fluxæ, ut sunt aer, aqua, ignis, oleum, &c. secundum commune iudicium, hoc ipso, quòd sunt localiter conjunctæ, dicuntur esse continuæ: numquid enim, si ab Oceano tolleretur omnis unio Physica, & remanerent partes localiter indistantes, ut jam sunt, adhuc diceretur unus Oceanus, & unum continuum? omnino; quia jam talis non dicitur propter illas uniones Physicas, cum sensu aliquo perceptibiles non sint; ergo, &c.

CLIX. Probatur 3°. res duræ, & quæ difficulter dividuntur, ut ferrum, lapis, lignum, &c. habent aliquam ex certa suarum dispositionum conaturali temperie partium suarum tenacitatem, quâ præcisè posita & remanente, dicuntur habere partes continuas, ergo, &c.

CLX. Obijcies 1°. in composito essentiali datur unio Physica; ergo etiam in continuo, sive composito integrali, consequentia tenet à pari.

CLXI. Respondeo negando consequentiam: est enim disparitas, in eo videlicet, quòd ad unionem essentialem, indistantia partium essentialium simul cum omnibus dispositionibus & conditionibus (de quibus lib. 1°. Physic. Disp. 6^a.) non sufficiat ob rationes ibidem allatas, quæ hic non militant; nec aliæ adferri possunt, ob quas unio illa in continuum inveni debeat, ut solutione argumentorum patebit; unde illa esset in continuo superflua.

CLXII. Obijcies 2°. ex hac sententia sequitur omnia

omnia corpora Univerſe eſſe continua, ſaltem ſecundum materiam; ſed hoc eſt abſurdum, ergo, &c.

CLXIII. Reſpondeo diſtinguendo ſequelam, ſequitur omnia corpora Univerſi habentia certam proportionem & temperiem diſpoſitionum, quam prærequiritur ad continuationem Phyſicam, eſſe continua, concedo ſequelam, quia idipſum concedere debes: non habentia, propter quod inter illa negas continuationem Phyſicam, nego ſequelam; ex quo patet nos non aliud docere, quam quod docent adverſarii noſtri, exceptâ continuatione realiter diſtinctâ ab illis diſpoſitionibus, temperie, &c.

CLXIV. Obijcies 3°. ex P. Telles loco ſupra ſæpius citato, ſupponendum eſt ut certum in utraque ſententia, partes continui neceſſariò unitas eſſe inter ſe, medio aliquo unionis; alioqui continuum eſſet aliquid aggregatum partium ſeparatarum, ut eſt acervus lapidum; ergo, &c.

CLXV. Confirmatur ex P. Comptono etiam loco ſæpius citato, materia non eſt apta ut recipiat formam ullam, vel ſubſtantialem, vel accidentalem, donec partes ipſius integrantes inter ſe uniantur, & ſit continua; alioqui exiſteret diviſa in omnes ſuas partes, omni iſtâ proportionum & diſpoſitionum temperie ablata, quæ tam à materia, quam omnis forma ſubſtantialis, abſtrahi poſſeſt, ergo, &c.

CLXVI. Reſpondeo negando ſuppoſitum; ad illius probationem, Reſpondeo negando ſequelam; ad hoc enim ut non ſit aggregatum partium ſeparatarum, ſufficit indiſtantia partium, cum ea proportionum & diſpoſitionum temperie, quâ poſitâ ab omnibus Philoſophis dicuntur unitæ, cujus etiam defectu acervus lapidum non dicitur continuus.

Ad Confirmationem verò

CLXVII. Reſpondeo diſtinguendo aſſumptum, materia non eſt apta, &c. donec partes ipſius integrantes inter ſe uniantur rigorosè Phyſicè, ſive per modum continuationis ante reſectum, nego aſſumptum: moraliter & per partium indiſtantiam, cum ea proportionum & diſpoſitionum temperie, quâ poſitâ ab omnibus Philoſophis dicuntur unitæ, concedo aſſumptum & dico hanc omnium partium indiſtantiam, & proportionum ac diſpoſitionum temperiem non magis poſſe per Deum à materia auferri, quàm in ſententia adverſariorum ab ea auferri poſſit omne indiviſibile continuativum, aut omnis modus continuationis; quod enim illi de his dicunt, nos de indiſtantia iſta partium, &c. dicimus.

CLXVIII. Obijcies 4°. juxta hanc ſententiam continuum non diſfert à contiguo; ſed hoc eſt expreſſè contra Ariſtotelem & communem Philoſophorum; ergo, &c. Pro ſolutione

CLXIX. Suppono 1°. eandem eſſe proportionem materiæ ad materiam diſcontinuum, quæ eſt materiæ ad materiam continuum; quia ſemper manet, quòd ſint ejuſdem rationis, & quòd ſicut una ſe habet ad aliam tanquam ad continuabile ejuſdem rationis; ita alia ad aliam: è contra verò ſuppono diverſam eſſe proportionem formæ ad formam ejuſdem rationis à proportionem formæ ad formam diverſæ rationis, quia ſunt diverſæ rationis, & una ſe habet ad aliam tanquam continuabile ejuſdem rationis; alia verò ad aliam tanquam ad non continuabile eadem remanente quantitatibus temperie & citra converſionem. Vnde fieri poſſeſt quòd materiæ duorum compoſitorum indiſtantium ſint continuæ, formis diſcontinuis manentibus, ut ſit, dum truncus informatur animâ pomi

& animâ pyri, aut dum lignum ſupernat aquæ; materiæ enim ſunt continuæ ratione indiſtantia & eadem ad invicem proportionem; formæ verò, licet indiſtantes, ſunt diſcontinua, ratione diverſæ utriuſque ad invicem proportionis.

CLXX. Suppono 2°. de continuatione eorum, quæ ſub ſenſum non cadunt, à nobis judicari non poſſe; ſed de eorum continuatione aut diſcontinuatione, judicari debere juxta continuationem aut diſcontinuationem eorum, quæ ſub ſenſum cadunt; ac proinde, ſicut duæ formæ aquæ indiſtantes dicuntur continua, ita & duæ materiæ indiſtantes, licet eorum formæ diſcontinua & diverſæ rationis eſſent, dici debent continua. His ſuppoſitis,

CLXXI. Reſpondeo negando majorem, quia contiguum eſt inter formas quacumque, etiam indiſtantes, diverſæ inter ſe rationis, quæ in communi ſententia, etiam indiſtantes, non continuantur, ut in rebus duris, quamdiu non adest quædam partium immediata tenacitas & viſcoſitas, imò, & in liquidis quamdiu non ſit commixtio; continuum verò eſt inter formas quacumque indiſtantes, quæ in communi ſententia, hòc ipſo quòd indiſtantes, dicuntur continuari; ut in rebus duris, hòc ipſo quòd adest quædam partium immediata tenacitas ac viſcoſitas, & in liquidis commixtio. Ex his

CLXXII. Colliges 1°. continuum non eſſe totum Phyſicum, ſed morale tantum, hoc ſenſu, quòd continuationem moralem importet, nullam verò realem Phyſicam propriè dictam à ſuis extremis realiter diſtinctam: 2°. non conſtare partibus Phyſicis ſecundum eſſe partium inter ſe per unionem realiter ab extremis diſtinctam Phyſicè unitam; ſed moraliter tantum: 3°. continuationem illam moralem & impropriè dictam Phyſicam, non poſſe inadæquatè à continuo ſeparari, magis quam omnis continuatio propriè dicta Phyſica.

D V B I V M IX.

De Continuo ſucceſſivo & ejus continuatione.

R E S O L U T I O I.

CLXXIII. Dico 1°. continuum ſucceſſivum, ut tempus, motus localis, duratio rerum permanentium, &c. componitur ex partibus in infinitum diviſibilibus.

CLXXIV. Probatur 1°. quia eodem modo videtur de continuo ſucceſſivo, ac de permanenti, philoſophandum; ſi enim duo puncta non faciant magis extenſum localiter permanenter, quia nullam habent extenſionem localem; duo inſtantia non facient magis extenſum temporaliter ſucceſſivè, quia nullam habent extenſionem temporalem, licet quoad numerum faciant magis extenſum, ergo, &c.

CLXXV. Probatur 2°. Quia alioqui nullus motus localis eſſet poſſibilis; ſed hoc eſt abſurdum, ergo, &c. Probatur ſequela, quia ſuppoſitâ veritate noſtræ ſententiæ de diviſibilitate in infinitum continui permanentis, motus ſemper eſt ad ſpatium diviſibile habens prius & poſterius; ſed cum prius debeat acquiri ante poſterius, in inſtanti non poſſeſt prius & poſterius acquiri, ergo nullus motus localis eſſet poſſibilis.

CLXXVI. Obijcies ex P. Oviedo: partes temporis eſſentialiter ſunt ſucceſſivæ, ergo numquam ſunt duæ partes illius ſimul, ergo numquam exiſtit diviſibilis aliqua temporis pars; quia alioqui deberet ſimul actu exiſtere prius & poſterius.